
Modelul contribuțiilor voluntare - studiu privind completarea vechimii în muncă

Prof. univ. dr. Constantin ANGHELACHE

Academia de Studii Economice, București, Universitatea "ARTIFEX" din București

Lector univ.dr.ANA CARP

Universitatea "ARTIFEX", București

Abstract

În acest articol, autorul prezintă un studiu asupra acumulării de vechime în muncă, ceea ce reprezintă un caz particular al modelului contribuțiilor voluntare propus în cadrul unei cercetări anterioare.

În studiul de caz inclus în acest articol, se arată că grupurile de persoane cărora li se adresează Legea nr.186 / 2016 pentru „acumularea de vechime în muncă”, se vor cuantifica rezultatele aplicării acestei măsuri legislative și vor fi estimate implicațiile evoluției pensiilor și asupra prețului refinanțării contribuțiilor pentru categorii de persoane cu vechime în muncă incompletă..

Cuvinte cheie: *pensii, senior, contribuții, vechime în muncă, sisteme publice, invaliditate.*

Clasificare JEL: *H55, J32*

1. Introducere

Completarea contribuțiilor la asigurările sociale, propusă de autoare încă din anul 2012 sub forma modelului contribuțiilor voluntare, se regăsește aplicată astăzi într-o variantă pe care în termeni mai mult comerciali decât sociali este denumită de către legiuitor **“cumpărarea vechimii în muncă”**.

Astfel, prin apariția și punerea în aplicare a Legii nr.186/2016, începând cu data de 27.10.2016 s-a creat cadrul legal și posibilitatea completării vechimii în muncă, a stagiului de cotizare în terminologia actuală, pentru o categorie de persoane care îndeplinește 3 condiții cumulative:

- ▶ Nu are calitatea de pensionar și nu are încă vârsta standard de pensionare
- ▶ Are perioade în care nu a contribuit la sistemul public de pensii și nu a avut această obligație în acele perioade
- ▶ Perioadele fără contribuție, pe care dorește să și le asigure, sunt incluse în ultimii 5 ani anteriori datei încheierii contractului de asigurare pentru completarea vechimii în muncă.

Subliniem caracterul limitat al aplicării acestei legi pentru o durată de 6 luni, respectiv de la data de 27.10.2016 până la data de 27.04.2017.

Literature review

Acest studiu este dezvoltat pe baza modelului construit de autor și prezentat într-o lucrare anterioară (Carp, 2012). Anghel (2015) prezintă instrumentele analizei financiar-monetare. Anghelache, Manole și Anghel (2014, 2015) se preocupă de modelarea economică, financiar-monetară și informatică. Anghelache et.al. (2014) analizează corelația dintre populație și forța de muncă, urmărind evoluția celor doi indicatori. Anghelache și Diaconu (2016) prezintă evoluția pensiilor și a numărului de

pensionari. Anghelache (2016), în contextul descrierii stării economice a României, realizează o analiză asupra sistemului de pensii, pensii private și pensionarilor. Mitruț et.al. (2012) au în vedere beneficiile sistemului public de pensii.

Analiza Sistemului Public de Pensii

Din analiza Sistemului Public de Pensii se constată că mai mult de 25% din numărul pensionarilor pentru muncă depusă și limită de vârstă nu au reușit să realizeze stagiul complet de cotizare și au pensii mult mai mici decât pensia medie.

Datele statistice arată că în anul 2010 erau 727.560 persoane care beneficiau de pensie pentru muncă depusă și limită de vârstă și nu au realizat stagiile complete de cotizare. Pe măsura creșterii stagiilor complete de cotizare, la nivelul anilor 2012-2014, peste 900 mii persoane se aflau în situația de a beneficia de pensie fără a avea stagiul complet de cotizare realizat.

Numărul pensionarilor din Sistemul de stat la sfârșitul anilor 2010-2011

Tabelul nr.1

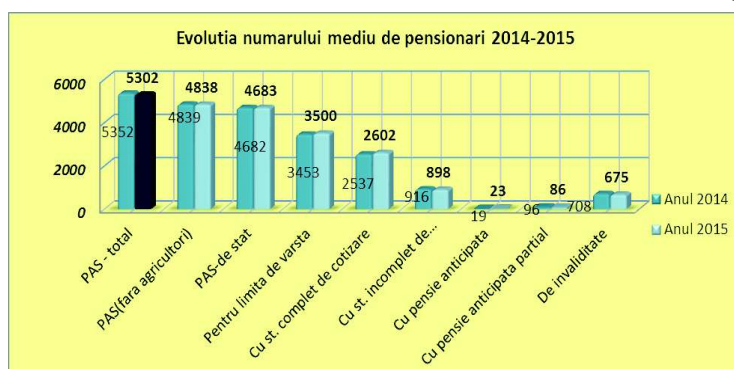
Anii	Nr. Pensionari - limita de varsta	Cu stagiul complet de cotizare	Cu stagiul incomplet de cotizare
2010	3,226,851	2,499,291	727,560
2011	3,239,922	2,519,776	720,146
2012	3,282,244	2,381,731	900,513
2013	3,316,920	2,415,869	901,051
2014	3,360,361	2,457,849	902,512
2015	3,414,956	2,534,558	880,398

Sursa:INS

La finele anului 2015, din numărul total de pensionari de asigurări sociale, 3.414.956 persoane erau pensionarii cu pensii pentru limită de vârstă din sistemul de stat, din care numai 2.534.558 pensionari au realizat stagiul complet de cotizare. Valorile medii sunt redată în Figura nr.1- Evoluția numărului mediu de pensionari în perioada 2014-2015.

Evoluția numărului mediu de pensionari în perioada 2014-2015

Figura nr.1

Sursa datelor:INS, prelucrare date autor

Se știe că începând cu data intrării în vigoare a Legii nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, pentru a beneficia de pensie pentru limită de vârstă este necesară îndeplinirea a două condiții cumulative: vârsta standard și stagiul minim de cotizare. La 01.01.2011, stagiul minim de cotizare atât pentru femei, cât și pentru bărbați era 13 ani, care a crescut eșalonat conform legii, ajungând astăzi la 15 ani, în timp ce stagiile complete de cotizare au ajuns să fie în prezent 30 ani și 5 luni pentru femei și 35 de ani pentru bărbați. Stagiul complet de cotizare pentru femei va crește treptat până la 35 ani, nivel de atins în anul 2030, care va fi din ce în ce mai greu de realizat.

Vârstele standard de pensionare în drept pentru obținerea pensiei pentru muncă depusă și limită de vârstă erau 59 ani pentru femei și respectiv 64 ani pentru bărbați. Aceste condiții standard au evoluat în mod eșalonat, ajungând astăzi la:

- ▶ 60 ani 5 luni; 30 ani 5 luni; 15 ani pentru femei
- ▶ 65 ani; 35 ani; 15 ani pentru bărbați.

Sub raportul contribuțiilor pe care sistemul îngăduie să le primească de la asigurați în ultimii 6 ani, respectiv de la data de 01.01.2011, subliniem faptul că sistemul a acceptat încasarea unei contribuții maxime calculată la o bază egală cu 5 salarii medii brute pe economie, încercând să evite astfel existența pensiilor viitoare mai mari decât echivalentul valorii a 5 puncte de pensie.

Cotele contribuțiilor la asigurările sociale s-au menținut constant în perioada 01.01.2011-30.09.2014. Pentru activitatea desfășurată în condiții normale de muncă, contribuția totală la asigurările sociale a fost de 31,3%, împărțită în cotele 2/3 și 1/3 între angajator și angajat.

Începând cu octombrie 2014, contribuția la asigurările sociale datorată de angajator a fost redusă cu 5 puncte procentuale, respectiv de la 20,8% la 15,8%, aplicabilă asupra venitului lunar realizat de un salariat cu activitate în condiții normale de muncă.

În paralel cu reducerea cotei contribuției angajatorului, Pilonul II a continuat să colecteze cote procentuale în creștere de la 3,5% în anul 2012 la 5% în anul 2015.

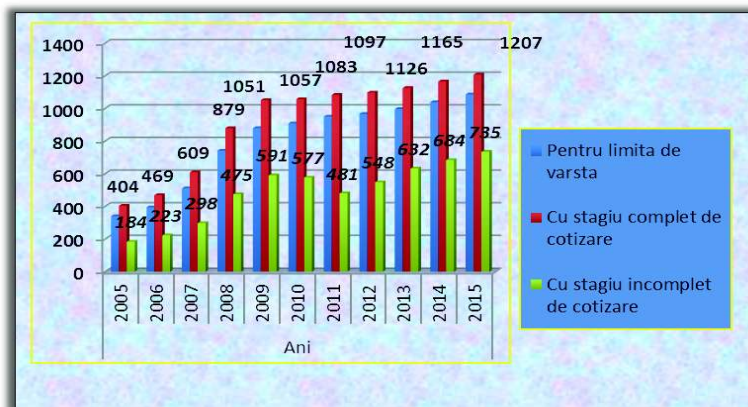
Pe fondul limitării contribuțiilor asiguraților la asigurările sociale, în anul 2016, prin apariția și punerea în aplicare a Legii nr.186/2016, începând cu data de 27.10.2016 s-a creat posibilitatea completării vechimii în muncă pe o durată limitată de timp.

La nivelul anului 2015 pensia pentru limită de vârstă pentru pensionarii din sistemul de stat cu stagiul complet de cotizare era 1207 lei, în timp ce pensia pentru limită de vârstă în același sistem era în medie 735 lei pentru stagiile incomplete de cotizare.

Supun analizei noastre evoluția cuantumului pensiei pentru limită de vârstă pe baza datelor furnizate de INS:

Evoluția cuantumului pensiei pentru limita de varsta în perioada 2005-2015 în România

Figura nr.2

Sursa datelor: INS, prelucrare făcută de autoare

Acumularea vechimii în muncă

Potrivit Legii nr.186/2016 “contribuția de asigurări sociale datorată se calculează prin aplicarea asupra bazei lunare de calcul a cotei contribuției de asigurări sociale pentru condiții normale de muncă, reglementată de legislația în vigoare pentru fiecare lună/dintre lunile din perioadele pentru care se solicită efectuarea plății în vederea considerării stagiului de cotizare în sistemul public de pensii.”

Ca și în cazul modelului contribuțiilor voluntare, propus de autoare, plata contribuțiilor este independentă în cazul aplicării acestei măsuri legislative de plata altor obligații fiscale, întrucât singurul colector este Bugetul Asigurărilor Sociale.

Deși în preambulul studiului de caz am făcut o prezentare a categoriei pensionarilor cu stagii complete comparativ cu aceea a pensionarilor cu stagii incomplete, subliniem faptul că spre deosebire de modelul contribuțiilor voluntare, actuala lege nu se adresează acestor persoane, ci acelor persoane care nu au nici o sumă plătită la asigurări sociale pentru perioadele alese ca bază a viitoarelor contribuții.

Identificăm astfel că în situația completării vechimii în muncă se află persoane din una dintre categoriile a și b:

a)- Persoane care au realizat sau vor realiza stagiul minim de cotizare până la data pensionării și fără această “vechime cumpărată” sau fără acest stagiul de cotizare de completat

b) - Persoane care fără cei maximum 5 ani de vechime în muncă adăugată nu ar putea să obțină nici o pensie la data împlinirii vârstei standard de pensionare, adică ar avea, în final, stagiul de cotizare cuprins între 10 ani și 14 ani 11 luni. De subliniat faptul că din stagiul de cotizare realizat fac parte și stagiile asimilate, precum și vechimea suplimentară pentru grupe superioare de muncă (armata, facultate, pensii invaliditate etc).

• **In ipoteza unei pensii medii de 735 lei, în prima variantă, scopul potențialelor persoane contributive este obținerea unei pensii mai mare decât media de 735 lei. În acest caz, posibilitățile oferite de această lege sunt:**

• **In situația completării cu 5 ani de vechime în muncă, persoana poate plăti contribuții pentru maxim 5 ani și are deja condiția minimă asigurată.**

Calcululele arată că în cazul în care persoana își completează 5 ani de vechime în muncă prin plata contribuțiilor sociale la nivelul salariului minim brut garantat în plată, ar obține un număr total de 1,83564 puncte. La valorile actuale ale punctului de pensie și al indicelui de corecție aferent anului înscrierii la pensie, respectiv de 871,7 lei și de 1,09, avantajul la pensie ar fi de 56 lei pentru femei și 48 de lei pentru bărbați. Cota medie anuală cu care s-ar majora punctajul mediu anual este 0,05863 puncte pentru femei (la un stagiul complet de cotizare actual de 30 ani 5 luni) și respectiv 0,05095 puncte pentru bărbați (la un stagiul complet de cotizare de 35 ani). Rezultatele sunt prezentate în Tabelul nr.2- *Beneficiul obținut prin cumpărarea vechimii în muncă- contribuții minime.*

Beneficiul obținut prin cumpărarea vechimii în muncă- contribuții minime

Tabelul nr.2

2011	2012	2013	2014	2015	2016	Total	Cota medie- femei	Cota medie- barbati
0.05246	0.32845	0.34409	0.37101	0.39614	0.34349	1.83564	0.05863	0.05095
				Valoarea punctului de pensie*			871.7	871.7
				Valoarea pensie*			51	44
				Coefficient de corectie*			1.09	1.09
				Cuantum valoric pensie			56	48

1. In varianta plății contribuțiilor la nivelul maxim de 5 salarii medii brute pe economie, beneficiul la pensie ar fi unul substanțial. Femeile ar câștiga 733 lei, adică echivalentul valoric a 0,77185 puncte, iar bărbații ar câștiga 637 lei, adică echivalentul valoric a 0,67077 puncte. Plafonarea bazei de calcul a CAS este ilustrată de valorile din Tabelul nr.3.

Plafonarea bazei contribuțiilor

Tabelul nr.3

Baza de calcul a CAS		
Anul	Sal.mediu brut pe economie	Baza CAS
2011	2022	10110
2012	2117	10585
2013	2223	11115
2014	2298	11490
2015	2415	12075
2016	2681	13405

Rezultatele variantei maxime sunt prezentate în Tabelul nr.4- *Beneficiul obținut prin cumpărarea vechimii în muncă- contribuții maxime.*

Beneficiul obținut prin cumpărarea vechimii în muncă-contribuții maxime

Tabelul nr.4

2011	2012	2013	2014	2015	2016	Total	Cota medie-femei	Cota medie-barbati
0.79157	4.96670	4.96512	4.87433	4.72929	3.94167	24.26869	0.77185	0.67077
				Valoarea punctului de pensie*			871.7	871.7
				Valoarea pensie*			673	585
				Coeficient de corectie*			1.09	1.09
				Cuantum valoric pensie			733	637

In ceea ce privește cuantumul contribuțiilor plătite, calculele arată că în primul caz contribuțiile se ridică la suma de aprox. 14.948 lei, în timp ce pentru nivelul maxim, suma plătită este **196.300 lei**, fără a lua în calcul sumele rezultate din actualizările cu indicii de inflație la data plății.

Din punct de vedere al duratei de amortizare a sumelor plătite cu titlu de contribuții, rezultatele studiului arată că persoana care aderă la acest contract de asigurare prin cumpărare de vechime în muncă ar trebui să beneficieze de pensie pe o durată cuprinsă între **22 de ani și 25 de ani, după caz, pentru a-și recupera sumele plătite cu titlu de contribuții.**

În acest context, rezultă că necesitatea completării vechimii în muncă este pentru persoanele care au acută nevoie de această vechime în scopul realizării stagiului minim de cotizare în scopul deschiderii drepturilor de pensie.

Prețul recuperării contribuțiilor deja plătite, în a doua variantă

Așa fiind, rezultă că în fapt asistăm la plata prețului pentru recuperarea vechimii în muncă pe care multe persoane o pierd, lăsând contribuțiile în sistemul public de pensii, prin faptul că nu au realizat minimul de stagiu necesar pentru a fi în drept să obțină o pensie la data împlinirii vârstei standard de pensionare.

În aceste situații se află persoanele care au realizat în prezent un stagiu cuprins între 10-14 ani 11 luni și au nevoie de o lună până la 5 ani în vederea deschiderii drepturilor de pensie.

În această situație ne așteptăm ca pe durata celor 6 luni de aplicare a legii să fie cuprinși în rândul viitorilor beneficiari de pensii un număr de persoane.

Un alt efect al legii este că rezerva de contribuții constituită din așa numitele contribuții pierdute în Sistem revine beneficiarilor de drept, care prin plata unui minim de contribuție vor beneficia de pensii.

Reluăm studiul de caz pentru categoria b) de persoane care fără completarea vechimii în muncă nu ar fi în drept să obțină nici o pensie.

Deoarece suma contribuțiilor maxime se ridică la suma de 196.300 lei și suma minimă se ridică la 14.948 lei, facem ipoteza că o persoană fără venituri poate plăti nivelul minim al contribuției pentru 5 ani de vechime.

În acest caz, rezultatele studiului arată că în situația în care întreaga vechime în muncă de 15 ani, necesară deschiderii dreptului de pensie, a fost realizată cu un nivel minim de contribuții, cuantumul pensiei ar fi de 160 lei, ceea ce înseamnă că, în fapt, beneficiul contribuabilului nu este cuprins între 48 lei și 56 lei, deoarece operează

dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr.6/2009 privind indemnizația socială pentru pensionari.

În anul 2016, nivelul indemnizației sociale pentru pensionari, prevăzută de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 6/2009 privind instituirea pensiei sociale minime garantate, aprobată prin Legea nr. 196/2009, este de 400 lei.

Durata de amortizare a contribuțiilor plătite este de aproximativ 4 ani, iar recuperarea celor 10 ani de contribuții deja existente estimată la un preț de 14.948 lei este favorabilă contribuabilului. Beneficiul prețului plătit este de 400 de lei/lună în acest caz.

Concluzii

Rezultatele studiului prezentat și caracterul limitat al legii pentru o durată de 6 luni ne conduc la concluzia că această măsură legislativă este benefică persoanelor care nu sunt în drept să obțină nici o pensie la împlinirea vârstei standard de pensionare.

Aceste persoane, prin plata contribuției minime pentru o vechime în completare de 5 ani, își recuperează în fapt contribuțiile plătite deja timp de 10 ani, pe care le-ar pierde definitiv în caz contrar. Pentru aceste categorii de persoane legea este favorabilă.

Beneficiul pentru nivelul minim de contribuție ar consta în faptul că majoritatea persoanelor ar fi în drept să obțină pensia socială minim garantată.

Legea nu se adresează tuturor categoriilor de potențiali contribuabili. Într-un sistem de asigurări sociale trebuie găsite toate metodele și sursele de colectare a contribuțiilor și nu pot fi limitate contribuțiile asiguraților.

Durata mare de amortizare a sumei contribuțiilor plătite pentru categoriile identificate în studiul de caz poate descuraja însă acele categorii de persoane la aderarea voluntară la acest tip de contract de asigurare.

Bibliografie selectivă

- Anghel, M.G.(2015). *Analiză financiar-monetară*, Editura Economică, București
- Anghelache, C., Anghel, M.G. (2014). *Modelare economică. Concepte, teorie și studii de caz*, Editura Economică, București
- Anghelache, C., Anghel, M.G., Manole, A. (2015). *Modelare economică, financiar-bancară și informatică*, Editura Artifex, București
- Anghelache, C., Manole, A., Anghel, M.G., Ursache, A. (2014). *Correlation between the evolution of the population and the labor market*, Romanian Statistical Review Supplement, Volume (Year): 64 (2016), Issue (Month): 3 (March), pp. 102-111
- Anghelache, C., Diaconu, A. (2016). Considerations on the evolution of the number of pensioners and pensions, Romanian Statistical Review Supplement, Volume (Year): 64 (2016), Issue (Month): 4 (April), pp. 140-145
- Anghelache, C. (2016). România în 2016, starea economică, Ed.economică, pg.398-416
- Carp, A. (2012). Acumularea și distribuirea resurselor în Sistemul Asigurărilor Sociale, Ed.Economică, pg.304-311
- Mitrut, C., Anghelache, C., Anton-Carp, A., Dinu, A.M. (2012). *Some Elements regarding the Benefits of the Public Pensions System*, Romanian Statistical Review Supplement, Volume (Year): 60 (2012), Issue (Month): 4 (November), pp. 440-450
- LEGEA nr. 186 din 20 octombrie 2016 privind unele măsuri în domeniul asigurării unor categorii de persoane în sistemul public de pensii
- LEGEA nr. 339 din 18 decembrie 2015 bugetului de stat pe anul 2016